

ROLF SCHREINER:

Bror min

For mange år siden – ein stund itte me hadde heve tyskerne på sjøen – blei eg kjende med Bror min.

I flerne omganger. Ein ikkje heilt ukjente forfattar så hette Kjell Aukrust skreiv tri bøger om oppveksten i Alvdal, og imydlå de to bøgene «Simen» (1958) og «Bonden» (1964) kom altså «Bror min» i 1960. I fjor blei denne triologien kåra te Norges morsomste bog gjonå tidene, av folk så har greia på sånt.

At Kjell Aukrust va løyen, e der ingen tvil om – bare spør kelnerne som i sin tid jobde på kunstnerrestauranten Blom på Karl Johan i Oslo. Eg e blitt fortalt fra temmeligt sikkert hold – de va nemligt te stede – at Kjell Aukrust nekta å bestilla mad fra menyen før kelnerne hadde dekt på te Solan onna bordet – og gitt han ein skarpe!

Bogå «Bror min» handle mest om Kjell sin bror så hette Odd. Så vidt eg huske, sidde han og klippe papirfigurar på forsiå av bogå. Lange remser med papirfolk. Store antall og statistikk og beregningar sko seinare bli et yrke for Odd Aukrust – han havna selvfølgelig i Statistisk Sentralbyrå, der han itte kvert blei forskningsdirektør. Odd døde i 2008, seks år itte Kjell.

«Bror min» Odd va tidligt ude med viktige oppdagelser. Her e ein sjokkerandes nyhed fra den unge forskaren: Gjennomsnittlig høyde på norske soldater inne te fysstegangstjeneste i 1958 va 180 cm øve havet, mens onna fysste verdenskrig va høyden 177 cm. Altså va den gjennomsnittlige nordmann blitt 3 cm høgare på rundt 40 år. Det blir 7,5 cm kvert århundre. Og hvis me då går tebage i historien, så får me den forholdsvis overraskande nyheden at de store, sterke vikingane så herja rundt i Nord-Europa heilt fra de starta med å voldta nonner og brenna ner klosteret Lindisfarne på nord-østkysten av England i år 793, og drepte alt de kom øve for å vinna nytt land – de va rundt 92 cm høge. Takk te «Bror min» Odd for denne nyttige opplysningen.

På 1950-talet blei eg òg kjende med bror min, så hette Dag. Han gjekk hen og fylde 60 år her i november, så då va det nok i 1953 han kom ud og helste på oss. Me va tri stykker i familien fra før, og det rara va at Dag skilde seg litt ud. Det va någe med hudfargen. Eg ska ikkje akkurat sei at me tri andre va høge, mørke og flotte, men me hadde i hvert fall litt av de der brune pigmentene så gjør at du ikkje ser ud så ein kvidost.

Då Dag va 5–6 år – fortsatt lys & fager – va han blitt høge nok te å se seg sjølt i det stora speilet på gangen, og han lurte på om han egentligt hørte hemma hos oss. Då fekk han heile historien servert: Han va ikkje ein ekte Schreiner – han va alt for bleige te det – han blei fonnen onna ein busk i Vålanskogen. Me syns synd på den litle rakkaren, så me hadde lyst å gje han et hjem og ein forholdsvis normale oppvekst i Torbjørn Hornkloves gate 40. Så sånn va det!

Dette blei Dag fortalt om igjen og om igjen i åravis, men eg vett ikkje kor møyje han har trodd på det. Og te de så e i tvil i dag – itte 60 år – kan eg røba såpass at reint personligt e eg ikkje sikker på om Dag egentligt blei fonnen i Vålanskogen. Det kan òg ha vært nere ved Mosvannet, i Bokkaskogen.

Ja, ja. Dag tog sin hevn. Han hadde nemlig talenter.

Litle, lyse Dag va smarte då han fekk lyst te å lera å spela instrumenter. Han fekk privat gitarundervisning hos selveste Børt Erik Thoresen, og itte kvert kunne han òg setta seg ner ved pianoet – uden å konna noter. Eg va sykt misunnelige. Ja, eg e det jo ennå. Gitarister og pianister va midtpunktet på adle fester på 1970-talet. Det va jo bare å begynna å spela – og så rett på rommet...

Men Dag e litt totlete. Då han sko begynna på Hetland Gymnas, raste han rett inn på Vaulen Barneskole: «Hei, hei...» Det e der ikkje mange så har gjort.

Og kullsyre va nifst – eg tror Dag drakk den lett modtagelige appelsinsaften Sisu fra Tou te langt inn i russatiå. Men då slutta det brått.

Eg har ikkje bare vært storebror. Fysste gang Dag og eg va på Bob Dylan-konsert, va på Kalvøya for rundt 25 år siden. Me sto trangt i ein svere folkemengde foran scenen, og det regna. Så me hadde regntøy – og hetter rundt håvet. Då kom der ein herremann forbi så hadde vært inne i skogen for å tømme seg litt. Han stopte opp, kikte på Dag, kikte på meg, kikte tebage på Dag igjen, og så sa han: «Kjekt å bli med pappa på konsert?»

Han så selvfølgelig at inni regnhetta va der et lyst, tandert barnesinn – i 35 års alderen – så va på sin aller fysste popkonsert i Oslo.

På 1950- og 60-talet va eg ude med faren vår i diverse anledninger. Han hette Ragnar, han va skuespelar – og han va nok byens aller fysste kjendis. Det blei ikkje bere då han på 70-talet blei såkalt legendarisk speaker på Stadion. (Jfr. ledaren i RA onsdag 18. desember 2013. Takk, redaktør Sæbø.)

Adle kjente far. Så då eg va ude i litt sosiale settinger så det hette, så blei eg stadig spurt: «E du sønn te Schreineren?»

Far døde for 30 år siden nå i januar – sama ugå så Arne Treholt blei tatt for spionasje og landets beste fotballdommar blei tatt for spritsmugling. Så far holdt seg i kjendisbildet te siste slutt – det ska han ha.

På den tiå va Dag begynt på ein strålendes karriere i revyfaget, og det gjekk ikkje lange tid før eg fekk spørsmålet: «E du bror te Schreineren?»

Sønn te – og bror te. Det e sykt irriterandes.

Dag e gifte med Ragnhild. Adle så lese denne aviså lørdag 4. januar, ska veda at hu blei 60 år i går. Hu ønske seg pengar.